

Ordinhad 31

Graddau er Anrhydedd a Chymrodoriaethau er Anrhydedd

Corff Cymeradwyo:	Y Cyngor
Dyddiad Cymeradwyo:	25 Tachwedd 2024
Perchennog y Polisi:	Ysgrifennydd y Brifysgol
Swyddog Polisi:	Swyddog Contractau
Statws y Polisi:	Diwygiwyd
Fersiwn:	2.1
Dyddiad adolygu:	Hydref 2024
Dyddiad Adolygu Nesaf:	Hydref 2026

Ordinhad 31

Graddau er Anrhydedd a Chymrodoriaethau er Anrhydedd

1. Mae gradd er anrhydedd neu gymrodoriaeth er anrhydedd yn un o anrhydeddau mwyaf arwyddocaol Prifysgol Bangor ac mae'n darparu cyswllt gydol oes rhwng yr unigolyn a Phrifysgol Bangor. Mae dyfarnu graddau a chymrodoriaethau er anrhydedd hefyd yn cefnogi'r broses o ehangu rhwydwaith y brifysgol o gefnogwyr a chysylltiadau pwysig. Mae'r brifysgol yn croesawu cynigion sy'n adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol a chymeriad rhyngwladol y brifysgol ac sy'n hyrwyddo ei hymrwymiad i gydraddoldeb ac amrywiaeth.
2. Mae'r Cyngor wedi dirprwyo'r drefn o enwebu unigolion am raddau a chymrodoriaethau er anrhydedd i'r Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd a fydd, ar ôl dilyn y drefn isod, yn argymhell i'r Cyngor yr unigolion hynny y credant y dylent dderbyn y gwobrau.

3. Graddau y gellir eu cyflwyno

3.1 Dyma'r graddau er anrhydedd y gellir eu cyflwyno gan Brifysgol Bangor:

- Doethur mewn Diwinyddiaeth (DD);
- Doethur yn y Gyfraith (LLD);
- Doethur mewn Meddygaeth (MD);
- Doethur mewn Llawfeddygaeth Ddeintyddol (DDS);
- Doethur mewn Llên (DLitt);
- Doethur mewn Gwyddoniaeth (DSc);
- Doethur mewn Cerddoriaeth (DMus);
- Doethur Gwyddoniaeth mewn Gwyddorau Cymdeithas (DSc (Gwyddorau Cymdeithas));
- Doethur mewn Addysg (DEd)
- Meistr yn y Celfyddydau (MA);
- Meistr mewn Gwyddoniaeth (MSc);
- Baglor yn y Celfyddydau (BA); a
- Baglor mewn Gwyddoniaeth (BSc).

- 3.2 Gall y brifysgol ddewis cyflwyno cymrodoriaeth er anrhydedd. Mae'r teitl yn cydnabod rhagoriaeth eithriadol mewn maes academiaidd a/neu gyfraniad penodol a chyson dros gyfnod o amser at fywyd y brifysgol, yn lleol, yn genedlaethol neu'n rhyngwladol. Cyflwynir cymrodoriaethau er anrhydedd fel rheol i unigolion sydd wedi gwneud cyfraniadau o berthnasedd uniongyrchol a/neu fudd i'r brifysgol.

4. Meini prawf dyfarnu Graddau er Anrhydedd neu Gymrodoriaethau er Anrhydedd

4.1 Bydd y canlynol yn cynrychioli'r meini prawf i'w hystyried i ddyfarnu gradd neu gymrodoriaeth er anrhydedd:

- a) Cyflawniad a rhagoriaeth wirioneddol mewn gweithgaredd sy'n cyd-fynd â chenhadaeth, gwerthoedd a strategaeth y brifysgol, gan gynnwys: ysgolheictod, hyrwyddo dysgu, amrywiaeth lles a chyfrifoldeb cymdeithasol, creadigrwydd ac arloesi, menter, gwasanaeth cyhoeddus; neu arddangosiad

sylweddol o rinweddau personol sy'n dangos gwerthoedd y brifysgol, gan gynnwys: uniondeb, ymdrechu am ragoriaeth, gwytnwch a dewrder.

- b) Yn meddu ar ddigon o statws proffesiynol a phersonol i fod yn esiampl ac o ddiddordeb i fyfyrwyr israddedig ac ôl-radd sy'n dod i'r seremoni raddio, ac i'w teuluoedd.
- c) Cysylltiad presennol rhwng yr unigolyn a'r brifysgol, neu gysylltiad posib yn y dyfodol.

4.2 Mae cynwysoldeb ac amrywiaeth yn elfennau pwysig o strategaeth Prifysgol Bangor. Felly mae croeso arbennig i enwebiadau ar ran merched a grwpiau eraill sydd yn aml heb gynrychiolaeth ddigonol, sy'n gwella amrywiaeth gyffredinol graddedigion er anrhydedd y brifysgol.

4.3 Ni fydd graddau er anrhydedd yn cael eu dyfarnu i unigolion sy'n gyflogedig ar hyn o bryd ym Mhrifysgol Bangor. Weithiau, gallai cyn-weithwyr y brifysgol gael eu hanrhydeddu am wasanaeth eithriadol i'r brifysgol a gallai cyn aelodau staff academiaidd sy'n cadw cysylltiad er anrhydedd â'r brifysgol (e.e. Athrawon Emeritws) gael eu hystyried mewn rhai achosion, os yw eu cyflawniad penodol wedi cael effaith unigryw y tu hwnt i'r hyn sy'n arferol.

4.4 Ystyrir nad yw'r cyflawniadau canlynol yn rheswm digonol ynddynt eu hunain dros eu hystyried:

- a) mewn swydd gyhoeddus etholedig ar hyn o bryd;
- b) gweithredoedd dyngarol, gan gynnwys tuag at Brifysgol Bangor;
- c) wedi cael llawer o ganmolïaeth

Ond ni fyddent yn rhwystr i'w hystyried pe bai un neu fwy o'r meini prawf a nodir yn 4.1 uchod yn cael eu bodloni.

5. Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd

5.1 Y Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd yw pwyllgor y brifysgol a gynullir i ystyried, ac i ddarparu argymhellion i ddyfarnu graddau a chymrodoriaethau er anrhydedd i'r Cyngor. Mae aelodaeth graidd y Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd wedi ei nodi isod:

5.2 Gall y Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd gyfethol unrhyw aelodau o staff academiaidd a/neu broffesiynol yn aelodau yn ôl yr angen, gan ddibynnu ar natur yr enwebiadau yn ystod unrhyw flwyddyn academiaidd benodol.

5.3 Cadeirydd y pwyllgor fydd y Llywydd/Is-ganghellor. Bydd Ysgrifennydd y Brifysgol (neu ei enwebai) yn gweithredu fel ysgrifennydd i'r Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd.

6. Enwebiadau

6.1 Bydd Ysgrifennydd y Brifysgol yn gofyn am enwebiadau gan bob aelod staff, gan Undeb y Myfyrwyr, gan aelodau'r Cyngor a chan gyn-fyfyrwyr yn ystod yr hydref ym mhob blwyddyn academiaidd.

- 6.2 Caiff y Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd ei gynnull, a bydd yn ystyried pob enwebiad, a bydd yn cytuno ar restr arfaethedig o argymhellion a gânt eu trafod a'u cytuno gan y Cyngor yn ei gyfarfod ym mis Chwefror, fel arfer.
- 6.3 Bydd Ysgrifennydd y Brifysgol (neu ei enwebai) yn darparu adborth i'r rhai sydd wedi enwebu unigolion, gan gynnwys adborth ar enwebiadau aflwyddiannus.
- 6.4 Bydd y Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd a'r Cyngor yn cadw cyfrinachedd llwyr mewn perthynas â'r rhai sy'n cael eu henwebu nes bydd y Cyngor wedi cymeradwyo eu henwebiad, a nes bydd yr unigolyn ei hun wedi derbyn.
- 6.5 Bydd rhaid i enwebiadau i Ysgrifennydd y Brifysgol (neu ei enwebai) gynnwys y canlynol:
- a) cyflwyniad ategol ar ffurflen a ddarperir, gan gynnwys datganiad rhagarweiniol yn nodi'r prif seiliau dros yr enwebiad;
 - b) hanes cronolegol, byr o fywyd a gwaith yr enwebai;
 - c) amlinelliad o gyflawniadau mwyaf arwyddocaol yr enwebai;
- d) asesiad o'u statws ar sail cymhariaeth ryngwladol neu ym mywyd gogledd Cymru, Cymru neu'r Deyrnas Unedig. Cysylltiad â gogledd Cymru neu Gymru (gan roi tystiolaeth o'r budd a ddaeth i'r brifysgol neu'r ardal), neu os nad oes hynny, unrhyw gysylltiad sylweddol â gwerthoedd y brifysgol;
- e) awgrym ynglŷn â pha anrhydedd y mae'r unigolyn sy'n gwneud yr enwebiad yn ei ystyried yn fwyaf priodol, er mai'r Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol, ac
- f) unrhyw wybodaeth arall yr hoffai'r cynigydd ei dwyn i sylw'r pwyllgor.
- Dylai enwebiadau hefyd, lle bo hynny'n berthnasol, gynnwys manylion am weithiau cyhoeddedig yr enwebeion mewn atodiad.
- 6.6 Dan amgylchiadau eithriadol gall y Pwyllgor Enwebiadau a Llywodraethu wneud argymhelliad i ddyfarnu gradd er anrhydedd neu gymrodoriaeth er anrhydedd ar ôl marwolaeth.

7. Cyflwyno Gradd/Cymrodoriaeth

- 7.1 Gellir cyflwyno graddau er anrhydedd a chymrodoriaethau er anrhydedd yn unrhyw un o seremonïau graddio'r brifysgol yn ystod blwyddyn academaidd, ac nid ydynt yn gyfyngedig i'r seremonïau a gynhelir bob haf, neu o reidrwydd i seremonïau a gynhelir ym Mangor.
- 7.2 Fel rheol, ni chyflwynir graddau a chymrodoriaethau er anrhydedd *in absentia*. Pan na fydd y sawl fydd yn derbyn yr anrhydedd yn gallu dod i seremoni raddio, neu'n anfodlon gwneud hynny, i dderbyn yr anrhydedd, gallai hyn atal cyflwyno'r radd neu'r gymrodoriaeth. Mewn achosion o'r fath, gwahoddir yr unigolyn i ddod i seremoni arall yn y dyfodol.

- 7.3 Gwahoddir y derbynnydd i ddod i'r seremoni raddio sy'n cyd-fynd agosaf â chefnidir academiaidd neu gefndir arall yr unigolyn, a bydd yn cael ei wahodd i annerch y gynulleidfa yn y seremoni, ar ôl cyflwyno'r radd neu'r gymrodoriaeth.
8. Trefn Tynnu Gradd er Anrhydedd / Cymrodoriaeth er Anrhydedd yn Ôl
- 8.1 Gellir ystyried tynnu'n gradd er anrhydedd / cymrodoriaeth er anrhydedd yn ôl dim ond ar ôl derbyn gwybodaeth newydd sylweddol nad oedd, am reswm da, ar gael i'r Pwyllgor Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd, pan gymeradwyodd roi'r anrhydedd.
- 8.2 Bydd y Pwyllgor Enwebiadau a Llywodraethu yn ystyried tynnu'n ôl radd neu gymrodoriaeth er anrhydedd yn dilyn cais gan un o bwyllgorau ffurfiol y brifysgol o ganlyniad i bleidlais fwyafrifol. Yn ogystal, gall yr Is-ganghellor gyfeirio achos i'w adolygu. Dylid anfon cais o'r fath, yn y lle cyntaf, at Ysgrifennydd y Brifysgol.
- 8.3 Bydd y Pwyllgor Enwebiadau a Llywodraethu yn cynnal adolygiad o'r achos, gan geisio cyngor yn ôl yr angen gan aelodau eraill o'r brifysgol, ac os yw'n berthnasol i wneud hynny, gan unigolion a sefydliadau allanol. Yn ogystal, a lle bo hynny'n bosib, gwahoddir deiliad y radd neu'r gymrodoriaeth er anrhydedd i roi sylwadau ar y cynnig i dynnu'r anrhydedd yn ei hôl.
- 8.4 Bydd y Pwyllgor Enwebiadau a Llywodraethu yn gwneud argymhelliad, yn cynnwys unrhyw sylwadau a wneir gan ddeiliad yr anrhydedd. Cyflwynir unrhyw gyfryw argymhelliad i gyfarfod nesaf y Cyngor. Penderfyniad y Cyngor yw tynnu gradd neu gymrodoriaeth er anrhydedd yn ei hôl, a bydd ei benderfyniad yn derfynol.
- 8.5 Bydd Ysgrifennydd y Brifysgol, ar ran Cadeirydd y Cyngor, yn cyfleu penderfyniad y Cyngor i ddeiliad yr anrhydedd, gan gadarnhau bod y radd neu'r gymrodoriaeth wedi ei thynnu'n ôl.
9. Perthynas â Derbynwyr Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd
- 9.1 Mae derbyn gradd neu gymrodoriaeth er anrhydedd gan Brifysgol Bangor yn sefydlu cyswllt gydol oes. Bydd y brifysgol felly eisiau cadw mewn cysylltiad â'i graddedigion er anrhydedd, a gwahoddir unigolion sydd wedi derbyn graddau a chymrodoriaethau er anrhydedd gan Brifysgol Bangor:
- a) i gyflwyno darlith neu gyfres o ddarlithoedd naill ai i'r ysgol berthnasol neu grŵp penodol o fyfyrwyr a staff, neu fel rhan o gyfres darlithoedd cyhoeddus y brifysgol;
 - b) i seremonïau graddio yn y brifysgol;
 - c) i'r cinio Graddau a Chymrodoriaethau er Anrhydedd.
- 9.2 Caiff rhestr o raddedigion er anrhydedd y brifysgol ei chynnwys ar wefan y brifysgol, a chaiff detholiad o'r rhai sy'n cael eu hanrhydeddu ei arddangos ym mhob seremoni raddio.
- 9.3 Goruchwylir yr holl wybodaeth ddiweddaraf ar y cyfryngau cymdeithasol ac i'r wasg mewn perthynas â derbynwyr graddau a chymrodoriaethau er anrhydedd gan Dîm Cyfathrebu a Brand y brifysgol.